

הלכות נזירות

יש בכללן עשר מצוות שתי מצוות עשה, ושמונה מצוות לא תעשה; וזה הוא פרטן: (א) שיגדל הנזיר פרע; (ב) שלא יגלח שערו כל ימי נזרו; (ג) שלא ישתה הנזיר יין ולא תערבת יין, ואכלו חמץ שלהן; (ד) שלא יאכל ענבים לחים; (ה) שלא יאכל צמוקים; (ו) שלא יאכל חרצנים; (ז) שלא יאכל זוגין; (ח) שלא יכנס לאהל המת; (ט) שלא יטמא למתים; (י) שיגלח על הקרבנות כשישלים נזירותו או כשיטמא. ובאור מצוות אלו בפרקים אלו.

הלכות נזירות פרק א

א. הנזירות היא נדר מכלל נדרי אסר, שנאמר "כי יפלא לנדר נדר נזיר להזיר, לה'" (במדבר ו, ב). ומצוות עשה שיגדל הנזיר שער ראשו, שנאמר "גדל פרע, שער ראשו" (במדבר ו, ה); ואם גלח בימי נזרו עבר בלא תעשה, שנאמר "תער לא-יעבר על-ראשו" (שם). וכן אסור להטמא למתים או לאכל דברים שאסורן הפתוב עליו מגפן היין, כל ימי נזרו.

ב. עבר וגלח, או נטמא, או אכל מגפן היין הרי זה לוקה שתיים: אחת משום "לא יחל, דברו" (במדבר ל, ג), שכולל כל הנדרים; ואחת משום דבר שעבר עליו, מדברים שאסורן אסור מיחד על הנזיר.

ג. נדר בנזיר, וקים נדרו כמצותו הרי זה עשה שלוש מצוות עשה: האחת "ככל-היצא מפיו, יעשה" (במדבר ל, ג), והרי עשה; והשניה "גדל פרע, שער ראשו" (במדבר ו, ה), והרי גדל; והשלישית תגלחתו עם הבאת קרבנותיו, שנאמר "וגלח הנזיר, פתח אהל מועד" (במדבר ו, ח).

ד. האומר לא אפטר מן העולם, עד שאהיה נזיר הרי זה נזיר מיד, שטמא ימות עתה. ואם אחר נזירותו, הרי זה עובר ב"לא תאחר לשלמו" (דברים כג, כב); ואין לוקין על לאו זה.

ה. אין אומרין בנזירות, עד שיוציא בשפתיו דבר שמשמעו אצל כל העם כענין שבבלבו; אלא כיון שגמר בלבו, והוציא בשפתיו דברים שענינם שיהיה נזיר אף על פי שהן ענינות רחוקות, ואף על פי שאין במשמען לשון נזירות הרי זה נזיר.

ו. פיצד: הרי שהיה נזיר עובר לפניו, ואמר אהיה הרי זה נזיר, הואיל ובלבו היה שיהיה כמו זה, ואף על פי שלא פרש ואמר, אהיה כמו זה. וכן אם אחז בשערו, ואמר אהא נוה, או אהא מכלכל, או אהא מסלסל, או שאמר הריני מסלסל, או הריני מכלכל, או הרי עלי לשלח פרע הרי זה נזיר: והוא, שיגמר בלבו להזיר.

ז. אמר הרי עלי צפרים אף על פי שהיה נזיר עובר לפניו, ואף על פי שהיה בלבו להזיר אינו נזיר, והרי זה כמי שלא הוציא בשפתיו כלום.

ח. כל כנויי נזירות, כנזירות. פיצד: מקומות העלגים שמשנין את הדבור, ואמר שם הריני נזיק, נזיח, פזיח הרי זה נזיר.

ט. האומר הריני נזיר מן החרצנים בלבד, או מן הזוגין בלבד, או הריני נזיר מן התגלחת, או הריני נזיר מן הטמאה בלבד הרי זה נזיר גמור, וכל דקדוקי נזירות עליו: אף על פי שלא היה בלבד להזיר, אלא מדבר זה בלבד, הואיל ודבר שנזיר ממנו אסור על הנזיר, הרי זה נזיר גמור. אבל האומר הריני נזיר מן הגרורות, או מן הדבלה, וכיוצא בהן הרי זה אסור בהן, ואינו נזיר.

י. מזגו לו כוס שליון, ונתנו לו לשותות, ואמר הריני נזיר ממנו הרי זה נזיר גמור. ואם היה מר נפש, או כועס, או מתאבל, והיו מבקשין ממנו שישתה כדי לשפח עמלו, ואמר הריני נזיר ממנו הרי זה אסור באותו הכוס בלבד, ואינו נזיר: שלא נתפון זה, אלא שלא ישתה כוס זה.

יא. וכן שפור שנתנו לו כוס כדי לרוותו, ואמר הריני נזיר ממנו הרי זה אסור באותו הכוס בלבד, ואינו חייב בנזירות: שלא נתפון זה, אלא שלא ישפרו אותו יותר מדי. ואם הגיע לשכרותו שללוט אין דבריו כלום, ואינו חייב על כל עברה שיעשה: שמשעהגיע לשכרותו שללוט, אינו בן חיוב.

יב. האומר הריני נזיר על מנת שאהיה שותה יין, או מטמא למתים, או מגלח שערו הרי זה נזיר, ואסור בכלן: מפני שהתנה על מה שכתוב בתורה; וכל המתנה על הפתוב בתורה, תנאו בטל.

יג. נדר בנזיר, ואמר לא הייתי יודע שהנזיר אסור ביין, או בטמאה, או בתגלחת, ואלו הייתי יודע כן, לא הייתי נודר הרי זה נזיר, וחייב בכלן: שהרי הוא היה יודע שאסור עצמו באחד משלושה מינין; וכבר בארנו שאפלו לא נזר אלא מאחד מהן, אסור בכלן.

יד. אמר יודע אני שהנזיר אסור בכל אלו, אבל היה בדעתי שמתר לי אני לשותות היין, מפני שאיני יכול לחיות בלא יין, או מפני שאני קובר את המתים הרי זה אינו נזיר: מפני שאילו בכלל נדרי שגגות, שאינן צריכין שאלה לחכם, כמו שבארנו.

טו. האומר הרי ידי נזירה, הרי רגלי נזירה לא אמר כלום; הרי ראשי נזיר, כבדי נזירה הרי זה נזיר. זה הכלל: כל אבר שאם ינטל מן החי, ימות אם אמר הרי הוא נזיר, הרי זה נזיר.

טז. האומר הריני נזיר, כשיהיה לי בן אם נלד לו בן זכר, הרי זה נזיר; אבל אם נלדה לו בת, או טמטום, ואנדרגינזין אין זה נזיר. אמר הריני נזיר, כשיהיה לי ולד אפלו נלד לו בת, או טמטום, ואנדרגינזין הרי זה נזיר. הפילה אשתו, אינו נזיר; חזרה ונתעברה וילדה, הרי זה נזיר.